

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Kotoutuminen • 2025:2

Valtion kotoutumisen edistämishjelma 2024–2027

Valtioneuvoston periaatepäätös

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:2

Valtion kotoutumisen edistämishjelma 2024–2027

Valtioneuvoston periaatepäätös

Anna Bruun

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2025

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

CC BY-NC 4.0

ISBN pdf: 978-952-327-722-9

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Valtion kotoutumisen edistämishjelma 2024–2027 Valtioneuvoston periaatepäätös

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2025:2 **Teema** Kotoutuminen

Julkaisija Työ- ja elinkeinoministeriö

Tekijä/t Anna Bruun

Kieli suomi

Sivumäärä 33

Tiivistelmä

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisesti valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotoutumisen edistämisen kehittämisestä laatimalla hallituskaudelle kotoutumisen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän valtion kotoutumisen edistämishjelman. Valtion kotoutumisen edistämishjelma on valmisteltu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmakirjausten mukaisesti ja se kattaa vuodet 2024–2027. Ohjelmaan sisältyvät hallitusohjelmataatit on merkitty kursivilla.

Hallitusohjelman mukaisesti kotoutumispolitiikka perustuu suomen tai ruotsin kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa. Hallitus varmistaa kotoutumisen mahdollisuuksia lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi. Painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Hallituskauden kotouttamisen tavoitteet ovat 1. Suomeen kotoudutaan työllä, 2. Maahanmuuttajan oma vastuu kotoutumisestaan lisääntyy ja järjestelmä on velvoittavampi, 3. Torjutaan rinnakkaisyhteiskuntien syntyminen ja 4. Kotoutuminen on koko perheen etu. Ohjelma sisältää 32 toimenpidettä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ohjelman toteuttaminen rahoitetaan valtion talousarvion ja julkisen talouden suunnitelman rajoissa. Valtion kotoutumisen edistämishjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisena yhteistyönä. Valmistelua on virkamiestasolla ohjannut kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä.

Asiasanat kotouttaminen, kotoutuminen (maahanmuuttajat), maahanmuutto, työllisyys, kielen oppiminen

ISBN PDF 978-952-327-722-9

Asianumero VN/33128/2023

ISSN PDF 1797-3562

Hankenumero TEM119:00/2023

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-722-9>

Statens program för integrationsfrämjande 2024–2027 Statsrådets principbeslut

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2025:2 **Tema** Integration

Utgivare Arbets- och näringsministeriet

Författare Anna Bruun

Språk finska

Sidantal

33

Referat

I enlighet med lagen om främjande av integration beslutar statsrådet om det nationella utvecklandet av integrationsfrämjande genom att för regeringsperioden utarbeta ett statligt program för integrationsfrämjande där målen och åtgärderna för integrationsfrämjandet anges. Statens program för integrationsfrämjande har beretts i överensstämmelse med föresatserna i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, och det omfattar perioden 2024–2027. De regeringsprogramavsnitt som ingår i programmet har markerats med kursiv stil.

I enlighet med regeringsprogrammet grundar sig integrationspolitiken på arbete och det att personer som integreras lär sig finska eller svenska samt att de kommer in i det finländska samhället och följer samhällets regler. Finland är ett öppet samhälle som hjälper och uppmuntrar under den första tiden i det nya samhället. Regeringen säkerställer möjligheterna till integration genom att öka invandrarnas eget ansvar för sin integration och göra systemet förpliktande. Systemet går från att betona den nyanländas rättigheter till att betona den nyanländas eget ansvar och skyldigheter.

Regeringsperiodens mål för integrationsfrämjande är 1. Nyckeln till integration i Finland är arbete, 2. Invandrare har ett större ansvar för sin integration i ett mer förpliktande system, 3. Parallella samhällen förebyggs och 4. Integration är i hela familjens intresse. Programmet innehåller 32 åtgärder som syftar till att målen ska nås.

Genomförandet av programmet finansieras inom ramen för statsbudgeten och planen för de offentliga finanserna. Statens program för integrationsfrämjande har beretts i ett förvaltningsövergripande samarbete. Beredningen har på tjänstemannanivå styrts av samarbetsgruppen för integrationsfrämjande.

Nyckelord integration, integration hos invandrare, invandring, sysselsättning, språkinläring

ISBN PDF 978-952-327-722-9

Ärendenummer VN/33128/2023

ISSN PDF 1797-3562

Projektnummer TEM119:00/2023

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-722-9>

Government Integration Programme 2024–2027 Government Resolution

---

Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2025:2	Subject	Integration
---	----------------	-------------

Publisher	Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland
------------------	--

Author(s)	Anna Bruun	Pages	33
Language	Finnish		

Abstract

In accordance with the Act on the Promotion of Immigrant Integration, the Government decides on the national development of the promotion of integration by drawing up a government integration programme that contains the objectives and measures for the promotion of integration during the government term. The Government Integration Programme was prepared according to the Programme of Prime Minister Petteri Orpo's Government and it covers the period of 2024–2027. The quotations from the Government Programme are in italics.

As per the Government Programme, integration policy is based on the learning of Finnish or Swedish, employment, familiarisation with Finnish society and compliance with its rules. Finland is an open society that provides help and encouragement to newcomers to the country. The Government will ensure that there are opportunities for integration by imposing greater responsibility on immigrants for their integration and by introducing requirements into the system. The focus of the system will be shifted away from the rights of newcomers towards their obligations and own responsibility.

The objectives for integration during the government term are 1. Integration in Finland through work, 2. Immigrants to take more responsibility for their integration with an increased focus on their obligations, 3. Combating the emergence of parallel societies, and 4. Integration is in the interests of the whole family. The Programme includes 32 measures to achieve these objectives.

The implementation of the Government Integration Programme will be funded within the limits of the Budget and the General Government Fiscal Plan. The Programme was prepared in cross-sectoral cooperation. At the level of public officials, the preparation was guided by a cooperation group on the promotion of integration.

Keywords	integration, integration (immigrants), immigration, employment, language learning
-----------------	---

ISBN PDF	978-952-327-722-9	ISSN PDF	1797-3562
Reference number	VN/33128/2023	Project number	TEM119:00/2023

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-722-9
--------------------	---

Sisältö

1	Valtion kotoutumisen edistämishjelman 2024–2027 lähtökohdat	7
2	Tavoitteet kotoutumisen edistämiseksi vuosille 2024–2027	9
2.1	Suomeen kotoudutaan työllä	9
2.2	Maahanmuuttajan oma vastuu kotoutumisestaan lisäänty ja järjestelmä on velvoittavampi.....	10
2.3	Torjutaan rinnakkaisyhteiskuntien syntyminen.....	10
2.4	Kotoutuminen on koko perheen etu	11
3	Toimenpiteet kotoutumisen edistämiseksi 2024–2027	13
3.1	Lisätään kotoutumisjärjestelmän kannustavuutta ja velvoittavuutta	13
3.1.1	Toimeentulotuen ja työmarkkinatuen kannustavuus ja velvoittavuus.....	13
3.1.2	Maahanmuuttajavanhempien etuuksien kannustavuus ja velvoittavuus, työmarkkinoille ohjaaminen	16
3.1.3	Pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden kannustavuuden lisääminen	17
3.2	Kotoutumispalveluiden uudistamishanke	18
3.3	Varmistetaan kotoutumisen mahdollisuudet molemmilla kotimaisilla kielillä.....	20
3.4	Parannetaan maahanmuuttajaäitien asemaa.....	21
3.5	Edistetään tilapäistä suojelua saavien kotoutumista	22
3.6	Edistetään lasten ja nuorten kotoutumista	22
3.7	Kehitetään kotoutumisjärjestelmää kohdentamalla resursseja järkevästi	24
3.8	Suomi torjuu päättäväisesti rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen	26
3.9	Kehitetään työelämän vastaanottavuutta.....	28
4	Seuranta	29
5	Valmistautuminen työvoimapalvelu- ja kotoutumislain uudistuksiin sekä kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet	31
5.1	Kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden edistäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla.....	31
5.2	Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetut työllisyysden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet	32
5.3	Kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet	32

1 Valtion kotoutumisen edistämishjelman 2024–2027 lähtökohdat

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) (jäljempänä *kotoutumislaki*) mukaisesti valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotoutumisen edistämisen kehittämisestä laatimalla hallituskaudelle kotoutumisen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet sisältävän valtion kotoutumisen edistämishjelman. Valtion kotoutumisen edistämishjelma on valmisteltu hallitusohjelmakirjausten mukaisesti ja se kattaa vuodet 2024–2027.

Työ- ja elinkeinoministeriö on vastannut ohjelman valmistelusta. Valmistelua ohjasi työ- ja elinkeinoministeriön johdolla toimiva kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä ja ohjelma on käsitelty sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmässä (26.11.2024), työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmässä (11.12.2024) ja lasten, nuorten ja perheiden ministerityöryhmässä (10.12.2024) sekä hyväksytty valtioneuvoston periaatepäätöksenä valtioneuvoston yleisistunnossa 16.1.2025.

Valtion kotoutumisen edistämishjelmasta järjestettiin kuulemistilaisuudet Etnisten suhteiden neuvottelukunnan kanssa 28.11.2023 ja kotoutumisen kumppanuusohjelman kanssa 14.12.2023. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä n. 250 henkilöä, jotka edustivat kuntia, ELY-keskuksia, oppilaitoksia, hyvinvointialueita, maahanmuuttajajärjestöjä ja tutkimuslaitoksia. Sidosryhmäkeskusteluiden yhteenveto on julkaistu hankeikkunassa (TEM119:00/2023).

Ohjelman toteuttaminen rahoitetaan valtion talousarvion ja julkisen talouden suunnitelman rajoissa. Kotoutumisen edistämisen kannalta keskeiset ministeriöt ovat määritelleet kukin omaa hallinnonalaansa varten kotoutumisen edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnonalaansa toiminnan ja talouden suunnittelua.

Ensimmäinen periaatepäätös valtion kotouttamishjelmasta hyväksyttiin pääministeri Jyrki Kataisen hallituskaudella 7.6.2012 ja ohjelma kattoi vuodet 2012–2015¹. Toinen pääministeri Juha Sipilän hallituskaudella laadittu valtion

---

1 [Valtion+kotuttamisohjelma+21092012.pdf \(tem.fi\)](#)

kotouttamisohjelma kattoi vuodet 2016–2019². Vuonna 2021 hyväksytty valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista³ korvasi pääministeri Sanna Marinin hallituskaudella valtion kotouttamisohjelman.

Valtion kotoutumisen edistämishjelmassa huomioidaan sen voimassaoloajalle ajoittuvat palvelujärjestelmän rakenteelliset muutokset, erityisesti työvoimapalvelu-uudistus, jonka myötä työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille.

Ohjelman voimassaoloaikana 1.1.2025 tulee voimaan uusi kotoutumisen edistämisestä annettu laki (681/2023), joka kumoo voimassa olevan, samannimisen lain. Päävastuu kotoutumista edistävästä työstä siirtyy tällöin laajasti itsehallinnollisten kuntien vastuulle ja siksi kunnissa tuotettujen kotoutumista edistävien palveluiden saatavuutta, kustannuskehitystä, vaikutuksia ja yhdenvertaisuutta tulee seurata. Valtion kotoutumisen edistämishjelmassa huomioidaan uuden kotoutumislain mukaisesti:

- kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden edistäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla
- työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) tarkoitetut työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet
- kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet.

Tarkoitus on varmistaa, että kotoutumista edistäviä palveluita olisi tarjolla väestö- ja maahanmuuttajamäärältään eri kokoisissa kunnissa.

---

2 [Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016–2019 ja Valtion periaatepäätös valtion kotouttamisohjelmasta – Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

3 [Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista](#)

2 Tavoitteet kotoutumisen edistämiseksi vuosille 2024–2027

Kotoutumislain mukaisesti valtion kotoutumisen edistämishjelma sisältää kotoutumisen edistämisen tavoitteet hallituskaudelle. Kotoutumisen tavoitteet on määritelty pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa.

2.1 Suomeen kotoudutaan työllä

Kotoutumispolitiikka perustuu suomen tai ruotsin kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa.

Hallituksen tavoitteena on lisätä työllisyyttä 100 000 henkilöllä ja vahvistaa julkista taloutta. *Työkykyisen ja työikäisen velvollisuus on osallistua työmarkkinoille.* Kaikkien väestöryhmien työllisyysastetta nostetaan uudistamalla työmarkkinoita ja purkamalla kannustinloukkuja.

Tutkimusten mukaan Suomessa maahanmuuttajien työllisyys nousee maassa asutun ajan myötä. Maahanmuuton syy vaikuttaa työllisyyteen: työperusteisesti Suomeen saapuneiden työllisyys on korkeampi kuin esimerkiksi pakolaisten tai perhesyistä muuttaneiden maahanmuuttajanaisten. Hallitus edistää työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien siirtymistä kotoutumista ja työllistymistä edistävien palvelujen piiriin sekä työelämässä aliedustettujen ryhmien osallistumista työmarkkinoille.

Työllistyminen edistää maahanmuuttajan kotoutumista. Työllisyyden lisäämisellä vastataan myös yritysten työvoimapulaan ja vahvistetaan julkista taloutta. Kotoutumispalveluiden työelämälähtöisyyttä on vahvistettu jo pitkään. Hallitus edistää kotoutumista ja työllistymistä maahanmuuttajien omaa vastuuta, aktiivisuutta ja velvollisuutta korostaen ja kotoutumisjärjestelmää kehitetään työllistymiseen kannustavaksi.

Kotoutumispolitiikassa korostuvat työnteon lisäksi suomen tai ruotsin kielen oppiminen sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtyminen ja sen sääntöjen noudattaminen. Suomen tai ruotsin kielen oppiminen edistää kotoutumista ja työllistymisen mahdollisuuksia.

2.2 Maahanmuuttajan oma vastuu kotoutumisestaan lisääntyy ja järjestelmä on velvoittavampi

Hallitus varmistaa kotoutumisen mahdollisuuksia lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi. Painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

Kannustavuuden ja oman vastuun lisäämisen tarkoituksena on, että maahanmuuttaja oppii suomen tai ruotsin kieltä, saa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja työllistyy.

Kotoutumistoimet ovat tutkitusti tehokkaita ja kotoutumiseen kannattaa panostaa. Tunnistettuja haasteita kotoutumiselle ovat muun muassa naisten ja pakolais-taustaisten matala työllisyys, suomen tai ruotsin taidon kehittyminen ja syrjintä yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Tarkoituksena on saada yhä useampi maahanmuuttaja osallistumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kotoutumispalveluihin, mikä edistää kotoutumista. Kotoutumista voidaan näin myös seurata ja siihen saa tarvittavaa tukea. Viranomaisten tiedonvaihtoa lisätään ja muun muassa kotoutumissuunnitelman palveluihin osallistumista seurataan tarkemmin. Maahanmuuttajille maksettaviin etuuksiin sisällytetään kannuste kielen oppimiseen ja kotoutumiseen. Etuuksien jatkumisen edellytyksenä on, että maahanmuuttaja osallistuu kotoutumista edistäviin palveluihin.

2.3 Torjutaan rinnakkaisyhteiskuntien syntyminen

Suomi torjuu päättäväisesti rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen

Termillä rinnakkaisyhteiskunta ei ole vakiintunutta määritelmää. Rinnakkaisyhteiskunnilla voidaan viitata ryhmiin tai yhteisöihin, jotka ovat eristäytyneet tai syrjäytyneet ympäröivästä yhteiskunnasta ja päätyneet sen rakenteiden ja

mahdollisuuksien ulkopuolelle. Rinnakkaisyhteiskuntien torjumisessa tavoitteena on estää niiden muodostumiseen johtavia kehityskulkuja sekä niihin liittyvien kielteisten ilmiöiden syntymistä tai laajentumista.

Rinnakkaisyhteiskuntien riskitekijöiksi on tunnistettu muun muassa yhteiskunnan hyvinvointierojen kasvu, näköalojen puute sekä asuinalueiden sosioekonominen tai etninen segregoituminen. Sosioekonomisesti heikoimmille alueille keskittyy monenlaista huono-osaisuutta ja siellä voi esiintyä eriarvoisuuden ruokkimaa lakien, sääntöjen, käytäntöjen tai arvojen vastaista toimintaa, kuten rikollisuutta. Asuinalueiden segregatio tai huono-osaisuus ei kuitenkaan automaattisesti johda rinnakkaisyhteiskuntaan johtavaan kehityskulkuun, mutta riskit on hyvä tiedostaa.

Hyvinvointierojen kasvun voimistama asuinalueiden sosioekonominen segregatio ja syrjäytyminen voivat vahvistaa kielteisiä ilmiöitä, kuten (nuorisori)kollisuutta, radikalisoitumista sekä sukupuolten epätasa-arvoon liittyviä ongelmia, kuten sosiaalista kontrollia ja kunniaan liittyvää väkivaltaa. Asuinalueiden eriytyminen on seuraus, ei syy, tulojen, työllisyyden, hyvinvoinnin ja koulutuksen epätasaisesta jakautumisesta yhteiskunnassa ja näiden erojen paikantumisesta asuntomarkkinoiden vaikutuksesta kaupunkien eri alueille. Segregatiota ehkäistään tehokkaimmin puuttamalla sen perussyihin ja edistämällä työllistymistä, koulutusta ja hyvinvointia sekä huolehtimalla asuinalueiden kehittämisestä.

2.4 Kotoutuminen on koko perheen etu

Hallitusohjelman mukaisesti kotoutumistoimin nostetaan naisten työllisyysastetta. Naisten osallistumista kotoutumiskoulutukseen ja työelämään kannustetaan uudistamalla etuusjärjestelmiä ja lisäämällä kotoutumisen velvoittavuutta. Maahanmuuttajaäitien työelämään siirtymistä edistetään osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta vuosittaisella 5 miljoonan euron määrärahalta. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään myös kunniaan liittyvän väkivallan ja tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaisilla toimilla.

Maahanmuuttajaperheiden lasten suomen ja/tai ruotsin kielten taitoa, oppimistuloksia ja tutkintojen suorittamista parannetaan. Vanhempien suomen tai ruotsin taidolla ja työllistymisellä ja onnistuneella kotoutumisella on keskeinen merkitys lasten mahdollisuuksille koulutuksessa ja työelämässä. Koulujen antamaa tukea vieraskielisille lapsille vahvistetaan.

Lisätään perheiden mahdollisuuksia kantaa vastuuta lapsistaan. Perheet ovat avainasemassa lasten kotoutumisen mahdollisuuksien luomisessa. Kotoutumista edistävien toimien tavoitteena on vahvistaa perheiden omia resursseja ja vastuuta huolehtia lastensa kasvun mahdollisuuksista.

Lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia kotoutumiseen turvataan varhaiskasvatuksessa. Tämä vahvistaa maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuttajaperheiden lasten lähtökohtia parannetaan vakiinnuttamalla varhaiskasvatuksen ja koulun tasa-arvorahoituksen määrärahataso. Nuorisoriikollisuutta ehkäisevillä ja torjuvilla toimilla vähennetään nuorten ajautumista rikosten tekemiseen.

3 Toimenpiteet kotoutumisen edistämiseksi 2024–2027

Kotoutumislain mukaisesti valtion kotoutumisen edistämishjelma sisältää kotoutumisen edistämisen kehittämisen toimenpiteet hallituskaudelle. Kotoutumisen edistämiseen liittyvät toimenpiteet on määritelty pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa. Suorat sitaatit hallitusohjelmasta on kursivoitu tekstissä.

3.1 Lisätään kotoutumisjärjestelmän kannustavuutta ja velvoittavuutta

Hallitus varmistaa kotoutumisen mahdollisuuksia lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi. Painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään.

3.1.1 Toimeentulotuen ja työmarkkinatuen kannustavuus ja velvoittavuus

Kotoutumisen edistämiseksi eriytetään maahanmuuttajien ja Suomessa pysyvästi oleskelevien sosiaaliturvaa ja -etuuksia perustuslain reunaehdot huomioiden. Eriyttämistä tehdään osana toimenpiteitä 1. (ns. kotoutumistuki), 2. (ns. työmarkkinatuen kielilisiä) ja 8. (ns. kotihoidontuen Norjan malli). Laajempia sosiaaliturvaa koskevia muutoksia valmistellaan erikseen (mm. yleistuen valmistelu, sosiaaliturvakomitea ja toimeentulotuen kokonaisuudistus).

Toimenpide 1. Toteutetaan toimeentulotuen ja työmarkkinatuen korvaaminen maahanmuuttajille kotoutumistuella, johon sisällytetään kannustin ja velvoite kotoutumiseen. (ns. kotoutumistuki)

Valmistelussa huomioidaan myös hallitusohjelmakirjaus lyhennetään kotoutumistuen kesto.

Toimeenpano: Toimenpide edellyttää lainsäädäntömuutoksia. Valmistelun käynnistämistä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) osallistuu valmisteluun. Toimenpide valmistellaan yhdessä työmarkkinatuen kielilisen (toimenpide 2) kanssa.

Aikataulu: Lakivalmistelua varten on asetettu työryhmä 9.4.2024. Työryhmä laatii raporttinsa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä laatii ehdotukset puoliväliriiheen mennessä siten, että hallituksen esitys annettaisiin eduskuntaan budjettilakina syksyllä 2025 ja voimaantulo voisi olla vuoden 2026 alussa.

Vastuutahot: päävastuu STM, osavastuu TEM.

Toimenpide 2. Työmarkkinatuen nettotaso saatetaan vastaamaan perustoimeentulotuen perusosan tasoa. Riittävä ja todennettu kotimaisen kielen osaaminen nostaa työmarkkinatuen nykyiselle tasolle. (ns. työmarkkinatuen kielilisiä).

Toimeenpano: Toimenpide edellyttää lainsäädäntömuutoksia ja se valmistellaan yhdessä kotoutumistuen (toimenpide 1) kanssa. Lisäksi toimenpide edellyttää kielitaidon testaamisen ja kielitaidon osoittamisen kokonaisuuden valmistelua (toimenpide 4).

Aikataulu: Toteutetaan toimenpiteen 1 (kotoutumistuki) kanssa samassa aikataulussa.

Vastuutahot: päävastuu TEM, yhteistyössä STM:n kanssa. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja Opetushallitus osallistuvat kielitaidon testaamista koskevaan kehittämiseen.

Toimenpide 3. Tehostetaan toimeentulotuen ja työmarkkinatuen alentamisen käyttöä sanktiona, jos maahanmuuttaja ei noudata kotoutumissuunnitelmaansa, osallistu kielikoulutukseen tai suorita päättötuesta määräajassa hyväksytysti.

Toimeenpano: Toimeentulotukea voidaan alentaa ja työmarkkinatuessa asettaa työttömyysturvaseuraamuksia jo nykyisin. Tehostamisen osalta valmistelulla on yhteys kotoutumistukeen (toimenpide 1) sekä kielikoulutuksen ja testauksen kehittämiseen (toimenpide 4). Lainsäädännön muutostarpeita arvioidaan.

Aikataulu: Kela on aloittanut perustoimeentulotuen perusosan alentamiset jälleen syksyllä 2023. Mahdolliset lainsäädäntömuutokset toteutetaan toimeentulotuen uudistuksen yhteydessä sekä osin toimenpiteiden 1 ja 2 yhteydessä. Toimeentulotuen uudistamisen hallituksen esitys annetaan syksyllä 2025. Työmarkkinatuen osalta lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita tarkastellaan kotoutumistuen valmistelun yhteydessä.

Vastuutahot: Lainsäädännön muutostarpeiden arvioinnin osalta päävastuu on STM:llä (erityisesti toimeentulotuki ja työmarkkinatuen määrä) ja TEM:llä (erityisesti työttömyysturvaseuraamukset).

Toimeenpanosta vastaavat Kela sekä työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot).

Vuoden 2025 alusta lukien toimeenpanosta vastaavat TE-toimistojen sijasta kunnat ja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus).

Toimenpide 4. Suomen ja ruotsin kielen taidon testaaminen ja kielitaidon osoittaminen.

Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia liittyen aikuisten maahanmuuttajien suomen ja ruotsin kielen taidon testaamiseen ja osoittamiseen mm. toimenpiteet 1. kotoutumistuki, 2. työmarkkinatuen kielillisä, 3. etuuksien alentaminen sanktiona, 10. pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden ehdot sekä 11. kotoutumispalveluiden uudistamishanke. Kirjauksilla on liittyviä ainakin TEM:n, OKM:n, STM:n ja sisäministeriön (SM) hallinnonalaan tai lainsäädäntöön.

Toimeenpano: Eri kirjausten johdonmukaiseksi edistämiseksi TEM ja OKM ovat asettaneet työryhmän, jonka tehtävänä on toimia TEM:n, OKM:n, SM:n sekä STM:n tukena aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon testaamista ja kielitaidon osoittamista sekä kansalaisuustestiä koskevien hallitusohjelmakirjausten toimeenpanossa. Työryhmän tehtävänä on lisäksi tunnistaa aikuisten maahanmuuttajien kielikoulutuksiin liittyvät hallitusohjelmakirjaukset esimerkiksi huomioimalla kielitaidon saavuttamiseksi tarvittavien koulutusten saatavuuden kysymyksiä. Työryhmän tehtävänä on myös muotoilla ratkaisuehdotuksia tunnistettuihin riskeihin. Työryhmän työtä voidaan hyödyntää eri ministeriöiden lainvalmistelussa ja muissa hankkeissa.

Lisäksi kansalaisuuskoetta koskeva kirjaus toteutetaan erillisessä SM:n hankkeessa, ja tätä varten SM on asettanut erillisen työryhmän selvittämään kokeen käyttöönottoa. Kansalaisuuskoekesä lisätietoa kohdassa 10.

Aikataulu: kielitestaukseen liittyvä työryhmä on asetettu lokakuussa 2023 ja sen toimikausi on 31.10.2023–31.3.2027. Työryhmä tuottaa ratkaisuehdotuksia kotoutumistuen (toimenpide 1) ja kielitaitolisän (toimenpide 2) valmistelun edellyttämässä aikataulussa.

Vastuutahot: TEM ja OKM. Osavastuu STM, SM, Opetushallitus. Kansalaisuuskoetta koskien päävastuu SM.

Toimenpide 5. Selvitetään asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa annetun lain (16/2019) sääntelyn tiukentaminen siten, että vaadittu asumisaika ja tulotaso nousevat.

Toimeenpano: Toimenpide edellyttää lainsäädäntömuutoksia. Asetetaan mahdollisesti työryhmä, jonka vetovastuu STM:llä ja valmistelu on kolmikantaista.

Aikataulu: syksy 2024–keväät 2025.

Päävastuu: STM

Toimenpide 6. Tehostetaan Kelan myöntämien tukien osalta tietojenvaihtoa väärinkäytösten estämiseksi. Vahvistetaan Kelan suorittamaa valvontaa väärinkäytösten paljastamiseksi.

Toimeenpano: Toimenpiteen toteuttaminen edellyttää lainsäädäntömuutoksia. Tietojenvaihdon tehostaminen toteutetaan todennäköisesti laaja-alaisen tietojenvaihdon koordinaatiohankkeen tuella.

Aikataulu: Toimeenpano tapahtuu osana hallituskauden aikana toteutettavaa digitalisaation ja tietojen vaihdon kehittämisen kokonaisuutta. Mahdolliset tarpeet lainsäädäntömuutoksiin arvioidaan hankkeen edetessä.

Vastuutahot: päävastuu STM, Kela.

Toimenpide 7. Varmistetaan, että työnhakua ja työn vastaanottamista koskevat velvoitteet astuvat voimaan heti oleskeluluvan saamisen jälkeen, eivätkä ne katkea kotoutumisjaksolla tarjottavien palveluiden ajaksi.

Toimeenpano: Velvollisuus hakea ja vastaanottaa töitä on voimassa jo nyt pois lukien päätoimiseen luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen osallistuvilla kotoutujilla. Velvollisuuteen hakea ja ottaa vastaa työtä liittyy lisäksi poikkeuksia, jotka vastaavat muiden työnhakijoiden etuusoikeudelle säädettyjä edellytyksiä. Toimenpide edellyttää lainsäädäntömuutoksia.

Aikataulu: Valmistellaan osana laajempaa työvoimapalveluiden muutosta, tavoitteena hallituksen esityksen antaminen eduskunnalle syksyllä 2025.

Mahdollisia yhtymäkohtia toimenpiteisiin 1 ja 2.

Vastuutahot: Päävastuu TEM.

3.1.2 Maahanmuuttajavanhempien etuuksien kannustavuus ja velvoittavuus, työmarkkinoille ohjaaminen

Toimenpide 8. Toteutetaan Norjan mallin käyttöönotto siten, että oikeus kotihoidontukeen alkaa usean vuoden asumisajan jälkeen.

Toimeenpano: Edellyttää lainsäädäntömuutoksia. Valmistellaan mahdollisesti laajemmassa työryhmässä. Liittyy toimenpiteeseen 17 varhaiskasvatusasteen nostaminen sekä kokonaisuuteen 3.4. parannetaan maahanmuuttajaäitien asemaa sekä toimeentulotuen ja työmarkkinatuen uudistuksiin. Liittyy myös muihin sosiaaliturvan uudistuksiin (toimenpiteet 1–3).

Esivalmistelu aloitettu syksyllä 2023 vaihtoehtojen kartoittamisella.

Aikataulu: esivalmistelu aloitettu syksyllä 2023. Mahdolliset lainsäädäntömuutokset annettaisiin eduskuntaan arvioilta syksyllä 2025.

Vastuutahot: Päävastuu: STM. Osavastuu OKM, TEM.

Toimenpide 9. Huolehditaan, että toimeentulotukea saavien alle kouluikäisten lasten vanhemmat ohjataan työmarkkinoille.

Toimeenpano: Valmistelu liittyy toimeentulotuen ja työmarkkinatuen uudistuksiin.

Aikataulu: Etenee toimenpiteiden 1 (kotoutumistuki) ja 2 (kielilisiä) sekä 8 (kotihoidontuen Norjan malli) mahdollistamassa aikataulussa. Mahdolliset lainsäädäntömuutokset toimeentulotuen uudistamisen yhteydessä syksyllä 2025.

Vastuutahot: päävastuu STM, TEM osallistuu.

3.1.3 Pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden kannustavuuden lisääminen

Hallitus tiukentaa pysyvän oleskelun ehtoja. Tavoitteena on kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkyvä tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Suomen kansalaisuus ei ole automaatio, vaan sen edellytys on onnistunut kotoutuminen.

Toimenpide 10. Muutetaan pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden saamisen edellytykset kotoutumiseen kannustaviksi. Kansalaisuuslaki uudistetaan tiukentamalla kansalaistamisen edellytyksiä.

Pysyvän oleskeluluvan myöntämisedellytysten muuttamista koskeva hanke

Toimeenpano: Pysyvän oleskeluluvan myöntämisedellytysten muuttamista koskeva hanke edellyttää lainsäädäntömuutoksia. Hankkeessa toteutetaan hallitusohjelman tavoitteet, jotka koskevat kansallisen pysyvän oleskeluluvan myöntämisedellytysten tiukentamista asumisaikaa, työhistoriaa, korkeakoulututkintoa, tulotasoa, turvautumattomuutta työttömyysturvaan tai toimeentulotukeen, kielitaitoa ja kielikoetta ja nuhteettomuutta koskevilta osin. Lisäksi pitkään oleskelleen EU-oleskeluluvan myöntämisedellytyksiä tiukennetaan direktiivin sallimissa rajoissa kielitaitoa, työntekoa ja toimeentuloa koskevien edellytysten osalta pysyvään oleskelulupaan tehtäviä muutoksia vastaaviksi.

Aikataulu: Hanke asetettiin helmikuussa 2024. Hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025 ja lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026.

Vastuutaho: SM

Kansalaisuuslakia koskevat hankkeet

Toimeenpano: Kansalaisuuslakia koskevat hallitusohjelman uudistukset toteutetaan kolmessa erillisessä hankkeessa. Ensimmäinen vaihe koski asumisaikaa koskevia hallitusohjelmakirjauksia. Keskeinen muutos oli se, että Suomen kansalaisuuden edellytyksenä olevaa asumisaikaa pidennettiin viidestä vuodesta kahdeksaan vuoteen.

Aikataulu: Asumisaikaa koskevat lakimuutokset tulivat voimaan 1.10.2024.

Vastuutaho: päävastuu SM

Kansalaisuuslakia koskeva toinen kokonaisuus koskee muun muassa toimeentulo- ja nuhteettomuusedellytystä, henkilön velvollisuutta edesauttaa henkilöllisyytensä selvittämistä sekä kansalaisuuden menettämistä.

Aikataulu: hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025.

Vastuutaho: päävastuu SM.

Kansalaisuuslakia koskeva kolmas kokonaisuus koskee kansalaisuuskokeen käyttöönottoa. Sisäministeriön selvityksessä kartoitetaan muun muassa erilaisia vaihtoehtoja sille, millainen kansalaisuuskoete Suomessa otetaan käyttöön ja mikä taho sitä hallinnoi. Selvitystä varten on perustettu poikkihallinnollinen työryhmä, jonka toimikausi oli 29.11.2023–31.5.2024 ja jossa olivat mukana mm. TEM, OKM ja Opetushallitus. Selvityksen pohjalta sisäministeriössä valmistellaan vaadittavat muutokset kansalaisuuslakiin. Lisäksi hankkeessa selvitetään hallitusohjelman mukaisesti kaksoiskansalaisuusjärjestelmää.

Aikataulu: Kansalaisuuskoetta käsittelevä hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle vuoden 2025 aikana.

Vastuutahot: päävastuu SM, mukana TEM, OKM,

3.2 Kotoutumispalveluiden uudistamishanke

Toimenpide 11. Toteutetaan kotoutumispalveluiden uudistamishanke.

Uudistuksen tavoitteena on uudistaa kotoutumispalvelut vastaamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaa, jonka mukaisesti *Suomeen kotoututaan työllä ja kotoutumisjärjestelmä uudistetaan kotoutumiseen kannustavaksi*. Maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan lisätään ja muutetaan järjestelmää velvoittavaksi. Hankkeen lähtökohtana on hallituksen harjoittama *kotoutumispolitiikka, joka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa*.

Hankkeessa laaditaan lainsäädäntömuutokset toteuttamaan pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan *kotoutumislakiin ja -järjestelmään tehdään korjaukset, joissa painopistettä siirretään tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään*. Laadittavassa hallituksen esityksessä toteutetaan myös hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan *toteutetaan kotoutumispalvelujen uudistus, jossa järjestelmää tehostetaan ja rahoitus kootaan yhteen kanavaan*. Yksikanavarahoituksessa turvataan kansanopistojen rooli osana kotoutumispalveluita. Hankkeessa

huomioidaan myös hallitusohjelman kirjaus kotoutumistuen keston lyhentämisestä ja kotoutumiskoulutuksen järjestäjälle myönnettävän rahoituksen muuttamisesta osin tulosperusteiseksi.

Järjestelmän tehostamiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä maahanmuuttajien työllisyyden lisäämiseksi uudistuksessa määritellään kotoutumiskoulutuksen tavoitteet, sisältö ja seuranta sekä kootaan rahoitus yhteen kanavaan. Uudistus on toteuttajaneutraali, kunta voi hankkia kotoutumiskoulutusta tarkoituksenmukaiseksi katsomaltaan taholta, ml. yksityiset palveluntuottajat, oppilaitokset ja vapaan sivistyksen toimijat.

Lisäksi hankkeessa huomioidaan seuraavat hallitusohjelmakirjaukset:

- Selvitetään lain muuttaminen niin, että kotoutumisen suunnitelmia tehdään vain yksi. Esimerkiksi erillisestä alkukartoituksesta luovutaan.
- Parannetaan maahanmuuttajaäitien asemaa osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta.
- Edistetään kotoutumispalveluihin kuuluvan kielikoulutuksen saatavuutta joustavasti myös työpaikoilla.
- Oppilaitosten osaamista ja kokemusta hyödynnetään lähtömaa-, kielikoulutus- ja kotoutumiskoulutusten toteuttamisessa.
- Lisätään ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta.
- Varmistetaan, että kotoutuminen on mahdollista molemmilla kotimaisilla kielillä. Tavoitteena on, että noin 5–10 prosenttia kotoutuu ruotsin kielellä. Viranomaisten tulee selkeämmin tiedottaa mahdollisuudesta kotoutua myös ruotsiksi. Maahanmuuttajien tulee saada valita, millä kielellä kotoutuu.
- Kotoutumisen mittareina seurataan työllistymistä, koulutustasoa ja sosiaaliturvien käyttöä.

Toimeenpano: Työryhmän tehtävänä on tukea hallituksen esityksen valmistelua hallitusohjelman mukaisten tavoitteiden ja toimien toimeenpanemiseksi. Työryhmässä laaditaan poliittiseen päätöksentekoon esitykset hankkeessa käsiteltävien hallitusohjelmakirjausten toteuttamiseksi. Tavoitteena on luoda yhteistä tilannekuvaa, tuottaa ratkaisuvaihtoehtoja ja valmistella hallituksen esitys.

Aikataulu: Työryhmän toimikausi on 20.8.2024–31.12.2025. Hallituksen esitys valmistellaan siten, että se annettaisiin eduskunnalle syysistuntokaudella 2025.

Vastuutahot: työryhmän kokoonpano: puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja TEM. Jäsenet: TEM, OKM, SM, STM, VM, hyvinvointialueiden edustus, Suomen Kuntaliitto, C6 ja C23 -kaupunkien sekä pienten kuntien edustus.

Toimenpide 12. Osana sote-alan henkilöstöpulan ratkaisua tunnistetaan kansainväliset osaajat ja tuetaan hyvinvointialueita rekrytoinnissa sekä kieli- taidon varmistamisessa. Selvitetään mahdollisuudet toteuttaa kansallinen yhtenäinen kielikoulutus.

Toimeenpano: Tilataan selvitys, jossa muodostetaan kokonaiskuva kielikoulutuksen järjestämisestä osana EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta Suomeen tulevien terveydenhuollon ammattilaisten laillistamisprosessia sekä tehdään ehdotuksia kielikoulutuksen kehittämiseksi ja eri ammattiryhmille yhtenäisen kielikoulutuksen järjestämiseksi. Selvitystyö liittyy laajempaan Hyvän työn ohjelmaan 2024–2027. Sosiaali- ja terveystieteiden kansainvälisen rekrytoinnin laillistamisprosessin ja sitä tukevan koulutuksen asiantuntijaryhmä (toimikausi 20.2.–31.12.2023) on antanut tukea kielikoulutusta koskevan toimeksiannon valmistelussa.

Aikataulu: Hyvän työn ohjelman toimeenpanosuunnitelma julkaistiin joulukuussa 2023 ja siihen liittyvä työ on käynnistynyt syksyllä 2023. Selvityksen laatiminen on alkanut vuoden 2024 alussa ja se valmistuu vuoden loppuun mennessä.

Vastuutahot: päävastuu STM. Mukana TEM, OKM/Opetushallitus, VM

3.3 Varmistetaan kotoutumisen mahdollisuudet molemmilla kotimaisilla kielillä

Toimenpide 13. Varmistetaan, että kotoutuminen on mahdollista molemmilla kotimaisilla kielillä. Tavoitteena on, että noin 5–10 prosenttia kotoutuu ruotsin kielellä. Viranomaisten tulee selkeämmin tiedottaa mahdollisuudesta kotoutua myös ruotsiksi. Maahanmuuttajien tulee saada valita, millä kielellä kotoutuu.

Toimeenpano: Hallitusohjelmassa myönnettiin lisärahoitusta ruotsinkielisten palveluiden kehittämiseksi. TEM:n hallinnonalalla määrärahoja on osoitettu KEHA-keskukselle ruotsinkielisten kotoutumispalveluiden kehittämisen koordinoimiseksi ja kaksikielisten alueiden ELY-keskuksille työvoimakoulutuksena toteutetun kotoutumiskoulutuksen ja muiden ruotsinkielisten kotoutumista ja työllistymistä edistävien palveluiden hankintaan.

Hallituksen vuoden 2024 budjettineuvotteluiden tuloksena vapaalle sivistystyölle myönnettiin 1 milj. euroa lisärahoitusta ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen lisäämiseksi.

Ruotsinkielisen kotoutumisen seuranta kehitetään osana tietojärjestelmien kehittämistä.

Aikataulu: KEHA-keskus on rekrytoinut koordinaatiosta vastaavan ja palveluja kehittävän henkilön keväällä 2024. Toiminta on jatkuvaa. Kaksikielisten alueiden ELY-keskukset hankkivat ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta ja tarvittaessa muita palveluita vuoden 2024 aikana, jonka jälkeen rahoitus ja vastuu siirtyy kunnille.

OKM:n hallinnonalalla puolet (500 000 euroa) vapaalle sivistystyölle osoitetusta rahoituksesta on jaettu vuoden 2024 valtionosuusrahoituspäätösten yhteydessä ja puolet (500 000 euroa) on jaettu helmikuussa 2024 Opetushallituksen avaaman haun kautta, jolla kohdistetaan rahoitusta kotoutumisajan ylittäneille. Lisärahoitus kohdistetaan suoraan koulutusten järjestämiseen.

Vastuutahot: päävastuu: TEM, KEHA-keskus, ELY-keskukset, OKM

Budjettivaikutukset: määrärahalisäys TEM:n hallinnonalalla 1 miljoonaa euroa/vuosi hallitusohjelmassa vuodesta 2024 alkaen. Vuoden 2024 budjettineuvotteluissa sovittiin lisäksi, että vapaalle sivistystyölle kohdistetaan vuonna 2025 1 milj. euroa ja vuonna 2026 0,5 milj. euroa.

Lisäksi ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta lisätään ja kehitetään osana kotoutumispalveluiden uudistamishanketta (toimenpide 11).

Toimenpide 14. Tehostetaan kiintiöpakolaisten kuntapaikkojen etsimistä myös ruotsinkielisistä kunnista.

Toimeenpano: Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa ELY-keskuksille vuosittain alueelliset kuntapaikkatavoitteet. Tavoitteita asetettaessa huomioidaan hallitusohjelmakirjaus. ELY-keskukset neuvottelevat alueidensa kuntien kanssa kuntapaikoista, joita tavoitellaan myös ruotsinkielisistä ja kaksikielisistä kunnista. Tavoite huomioidaan ohjauskirjeessä ELY-keskuksille. Vahvistetaan KEHA-keskuksen roolia viranomaisten ohjaus- ja neuvontaosaamisen kehittämisessä. Kuntaan ohjaamista seurataan säännöllisesti.

Aikataulu: kuntapaikkatavoitteet asetetaan vuosittain osana valtion korvauksiin kotoutumisen edistämisestä kohdennettavien määrärahojen jakokirjettä ja ELY-keskuksille lähetettävää ohjauskirjettä kunkin vuoden alussa.

Vastuutahot: päävastuu TEM.

3.4 Parannetaan maahanmuuttajaaitien asemaa

Toimenpide 15. Edistetään maahanmuuttajaaitien kotoutumista ja työllistymistä.

Toimeenpano: Hallitusohjelmassa maahanmuuttajaaitien kotoutumiseen ja työllistymiseen panostetaan viiden miljoonan euron lisäyksellä vuoden 2025 alusta lukien.

Rahoitus kohdennetaan kunnille ja sen edellyttämät lainsäädäntömuutokset tehtiin osana hallituksen esitystä, joka annettiin eduskunnalle kevätistuntokaudella 2024, lakimuutos voimaan 1.1.2025. Lisäksi koulutuksen ja palveluiden kehittäminen huomioidaan kotoutumispalveluiden uudistamishankkeessa (toimenpide 11).

Maahanmuuttajataustaisten naisten työllistymisen edellytyksiä parannetaan edellä mainitun kuntien rahoituksen lisäksi OKM:n hallinnonalalla luomalla uusi koulutuksen toimintamalli, johon kohdennetaan vuositasolla 5 milj. euroa valtionavustuksina vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin.

Aikataulu: Lainsäädäntömuutokset tulevat voimaan 1.1.2025

Vastuutahot: Päävastuu TEM, yhteistyö OKM:n kanssa.

3.5 Edistetään tilapäistä suojelua saavien kotoutumista

Toimenpide 16. Laaditaan toimenpideohjelma Ukrainasta paenneiden auttamiseksi ja suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen tukemiseksi ja työmarkkinoille saattamiseksi. Osana toimenpideohjelmaa edistetään ukrainalaisten työllistymistä, työssäoppimista, tutkintojen tunnistamisia, tunnustamisia, täydennyskoulutuksia, lupakorttikoulutusten suorittamista sekä ukrainankielisiä uravalmennuksia ja työnhaun verkkovalmennuksia lisäämällä.

Toimeenpano ja aikataulu: toimenpideohjelman valmistelu aloitettiin syksyllä 2023, valmistelua tukeva työryhmä asetettiin 12/2023. [Toimenpideohjelma Ukrainasta paenneiden auttamiseksi vuosille 2024–2027](#) hyväksyttiin kesäkuussa 2024.

Vastuutahot: päävastuu: TEM, osavastuu SM.

3.6 Edistetään lasten ja nuorten kotoutumista

Toimenpide 17. Nostetaan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisastetta varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta nostetaan erityisesti yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on Suomessa edelleen muita Pohjoismaita jäljessä, vaikka viime vuosina se on noussut. Erityisiä toimia suunnataan maahanmuuttajataustaisten lasten osallistumisasteen nostamiseksi varhaiskasvatuksessa. Tämä vahvistaa maahanmuuttajataustaisten lasten suomen ja ruotsin kielen osaamista ja integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Toimeenpano: Toimenpide liittyy toimenpiteeseen 8. Kotihoidontuen Norjan malli, 9. Toimeentulotukea saavien alle kouluikäisten lasten vanhempien ohjaaminen työmarkkinoille, 11. Kotoutumispalveluiden uudistamishanke sekä 15. Edistetään maahanmuuttajaäitien kotoutumista ja työllistymistä.

Aikataulu: Virkatyönä hallituskauden aikana. Sisältää informaatio-ohjauksen

tehostamista ja palveluohjausta esimerkiksi neuvolassa. Tätä työtä varten on perustettu työryhmä yhteistyössä Opetushallituksen ja kuntien kanssa.

Vastuutahot: päävastuu OKM, yhteistyössä TEM ja STM

Toimenpide 18. Laaditaan perusopetuksen valmistavalle opetukselle selkeät tavoitteet ja testaus, jonka läpäisy on edellytys yleisopetukseen siirtymiselle. Laajennetaan valmistavan opetuksen rahoitus enintään kaksivuotiseksi. Lisäksi mahdollistetaan valmistavan opetuksen jatkuminen kahteen vuoteen tilanteissa, joissa se arvioidaan tarpeelliseksi riittävien kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tälle varataan riittävä rahoitus.

Toimeenpano: Valmistelu on käynnissä: OKM on käynnistänyt tutkimushankkeen, jossa kehitetään kielitaidon arviointityökalua perusopetukseen siirtyville oppilaille. Perusopetuksen valmistavan opetuksen kehittämistä käsitellään myös Kieppi-hankkeessa, joka käsittelee maahanmuuttotaustaisten oppilaiden oppimispolkuja perusopetuksessa. Päävastuu OKM. Hallitusohjelmassa on varattu 3,5 miljoonaa euroa.

Aikataulu: virkатыönä hallituskauden aikana.

Vastuutahot: OKM.

Toimenpide 19. Hallitus arvioi S2-opetuksen (suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) toimivuutta.

Toimeenpano: S2-opetuksesta on valmistunut kattava selvitys vuonna 2022. S2-opetusta kehitetään osana Kieppi-hanketta, jossa kehitetään maahanmuuttotaustaisten oppilaiden oppimispolkuja. Yksi alatyöryhmä käsittelee S2-opetuksen oppilasvalintaa ja siirtymistä Äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetukseen. Hankkeen puitteissa ollaan tekemässä valtakunnallista ohjeistusta oppimäärän valintaan.

Aikataulu: hallituskauden aikana.

Vastuutahot: päävastuu OKM.

Toimenpide 20. Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden edustajajärjestelmä uudistetaan. Edustajan roolia lapsen edun valvojana selkiytetään.

Toimeenpano: Uudistetaan vastaanottolaki ja kotoutumislaki tarvittavin osin.

Aikataulu: valmistelu alkaa kesällä 2024, hallituksen esitys annettaisiin syysistunto-kaudella 2025, lakimuutokset tulisivat voimaan 1.1.2026.

Vastuutahot: päävastuu SM. Osavastuu TEM

Toimenpide 21. Urheiluseurat vahvistavat yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Liikunnalla on tärkeä rooli myös osana maahanmuuttajien kotoutumista.

Toimeenpano: OKM tukee liikunnan ja urheilun yhdenvertaisuustyötä osana liikuntaa edistävien järjestöjen toiminnan avustamista sekä käytettävissä olevien resurssien puitteissa myös erityisavustuksin.

Aikataulu: 2024–2027

Vastuutahot: OKM, liikuntaa edistävät järjestöt

3.7 Kehitetään kotoutumisjärjestelmää kohdentamalla resursseja järkevästi

Toimenpide 22. Lyhennetään kotoutumisen edistämisestä kunnalle ja hyvinvointialueelle maksettavan korvauksen maksuaikaa kolmesta vuodesta kahteen vuoteen ja neljästä vuodesta kolmeen vuoteen.

Toimeenpano: Valmistelu osana hallituksen esitystä, joka annettiin eduskunnalle kevädistuntokaudella 2024, lakimuutos tulee voimaan 1.1.2025. Lisäksi huomioidaan osana asetusvalmistelua 2023–2024, asetus tulisi voimaan 1.1.2025. Rahoitusmuutokset on huomioitu 9.10.2023 julkaistussa julkisen talouden suunnitelmassa 2024–2027.

Aikataulu: Lainsäädäntömuutokset tulevat voimaan 1.1.2025

Vastuutaho: Päävastuu: TEM

Toimenpide 23. Alennetaan tulkittamisesta aiheutuvien kustannusten korvaustasoa.

Toimeenpano: Valmistellaan erityisesti osana asetusvalmistelua 2023–2024. Tulkittamisen kustannusten korvaamisesta ja siihen liittyvästä korvaustasosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Asetus ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2025. Rahoitusmuutokset on huomioitu 9.10.2023 julkaistussa julkisen talouden suunnitelmassa 2024–2027.

Aikataulu: Lainsäädäntömuutokset tulisivat voimaan 1.1.2025

Vastuutaho: päävastuu TEM

Toimenpide 24. Selvitetään pitkäaikaisen tulkkauspalveluoikeuden rajaaminen kolmeen vuoteen muuten kuin erityistapauksissa.

Toimeenpano: Laaditaan selvitys pitkäaikaisen tulkkauspalveluoikeuden rajaamisesta ja päätetään etenemisestä sen perusteella. Koskee laajasti kaikkien hallinnonalojen toimintaa ja palveluja ja maahanmuuttajia laajemmin kuin kotoutuja-asiakkaita. Tulkkausmuutosten korvaamisesta kunnille ja hyvinvointialueille kotoutumislain

2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista henkilöistä säädetään kotoutumislaisa.
Aikataulu: selvitys laaditaan virkatyönä ja sen on tarkoitus valmistua vuoden 2024 loppuun mennessä.
Vastuutahot: päävastuu tulkkaukselvityksen laatimisesta TEM. Mukana STM, OM, OKM ja SM.

Toimenpide 25. Lasketaan kotoutumislain aikuistumisen tuen saamisen ikäraja samalle tasolle kuin se on lastensuojelun jälkihuollossa.

Toimeenpano: Valmistelu osana hallituksen esitystä, joka annettiin eduskunnalle kevätistuntokaudella 2024, lakimuutokset tulivat voimaan 1.7.2024. Esitetty muutos koskee myös 1.1.2025 voimaan tulevaa kotoutumisen edistämisestä annettua lakia. Rahoitusmuutokset on huomioitu 9.10.2023 julkaistussa julkisen talouden suunnitelmassa 2024–2027.
Aikataulu: Lainsäädäntömuutokset tulivat voimaan 1.7.2024 ja 1.1.2025
Vastuutaho: päävastuu TEM

Toimenpide 26. Perutaan uuden kotoutumislain myötä kunnille lisättäviä tehtäviä, kuten kaupassa käymisen avustaminen.

Toimeenpano: Vahvistetaan maahanmuuttajan omaa roolia kotoutumisessa. Valmistelu osana hallituksen esitystä, joka annettiin eduskunnalle kevätistuntokaudella 2024, lakimuutos tulee voimaan 1.1.2025.
Aikataulu: Lainsäädäntömuutokset tulevat voimaan 1.1.2025
Vastuutaho: päävastuu TEM

Toimenpide 27. Kotoutumisen mittareina seurataan työllistymistä, koulutustasoa ja sosiaalitukien käyttöä.

Toimeenpano: Toimeenpano osana työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain uudistuksen toimeenpanoa ja niihin kytkeytyvää KEHA-keskuksen työvoimapalveluiden ja kotoutumisen seuranta- ja arviointitehtäviä sekä osana TEM:n kotoutumisen osaamiskeskuksen toimintaa. Kotoutumisen seurantajärjestelmää kehitetään lisäämällä sosiaalitukien käyttöä seuraavia elementtejä. Huomioidaan seurannan pääkohteet kotoutumista edistävien palveluiden seurannan kehittämisessä.
Aikataulu: jatkuva.
Vastuutahot: päävastuu TEM, KEHA-keskus ja ELY-keskukset.

Toimenpide 28. Tunnistetaan ja tunnustetaan kolmannen sektorin keskeinen rooli kotoutumistoimien monipuolisessa kokonaisuudessa.

Toimeenpano: Osana TEM kotoutumisen osaamiskeskuksen toimintaa ja kotoutumisen kumppanuusohjelmaa.
Aikataulu: jatkuva.
Vastuutahot: päävastuu TEM.

3.8 Suomi torjuu päättäväisesti rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen

Toimenpide 29. Tunnistetaan ja torjutaan kunniaan liittyvää väkivaltaa.

Tietoisuutta kunniaiväkivallasta lisätään ja kunniaiväkivaltaan liittyviä rangaistuksia kiristetään.

Eri toimenpitein autetaan avioliittolakiin perustumattomaan niin sanottuun uskonnolliseen tai kulttuuriseen avioliittoon pakotettuja henkilöitä. Erityisen tärkeää on pyrkiä vaikuttamaan asenteisiin asianomaisissa uskonnollisissa ja kulttuurisissa yhteisöissä. Merkityksellisiä toimia ovat myös muun muassa tietoisuuden lisääminen sekä uhrien auttaminen tuen ja avun piiriin.

Toimeenpano: pääosin osana Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kunniaan liittyvän väkivallan ehkäisytyötä. Jatketaan ammattilaisten kouluttamista ja tietoisuuden lisäämistä kunniaan liittyvästä väkivallasta, parannetaan ilmiön tunnistamista ja siihen puuttumista, lisätään yhteistyötä yhteisöjen kanssa, pyritään vahvistamaan tietopohjaa ilmiöstä.

Hallitusohjelmassa on kirjauksia, jotka koskevat yhtäältä henkeen, terveyteen ja vapauteen kohdistuvia rikoksia ja toisaalta rangaistuksen määräämistä.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus muun muassa ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden selkiyttämiseksi rikoslaissa. Hallituksen esitys (HE 65/2024) avioliittoon pakottamisen rangaistavuudesta annettiin eduskunnalle 6.6.2024. Kokonaisuuteen liittyvät myös hallitusohjelmakirjaukset, joiden mukaan tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen kriminalisoidaan rikoslaissa nykyistä selkeämmin sekä alaikäisen tytön vieminen ulkomaille sukupuolielinten silpomista varten kriminalisoidaan. Hallituksen esitys rikoslain muuttamisesta naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen kriminalisoimiseksi selkeämmin (HE 69/2024) on annettu eduskunnalle 13.6.2024. Kunniaan liittyvää väkivaltaa koskeva ulottuvuus on mukana näiden kirjausten toteuttamisessa. Tarvetta pakottavan kontrollin kriminalisointiin selvitetään hallituskauden aikana (2026–2027).

Aikataulu: Kunniaan liittyvän väkivallan ehkäisytyö 2024–2027.

Vastuutahot: Tunnistamiseen, torjuntaan ja tietoisuuteen liittyvissä kysymyksissä päävastuu STM ja THL, lainsäädäntömuutosten osalta myös OM. Yhteistyö järjestöjen kanssa.

Toimenpide 30. Vahvistetaan viranomaisten kykyä tunnistaa tyttöjen sukuelinten silpomista ilmiönä ja vaihtaa tietoja. Ennaltaehkäiseviä toimia silpomisen estämiseksi tehostetaan.

Toimeenpano: jatketaan vuonna 2019 julkaistun tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen (FGM) estämisen toimintaohjelman toimeenpanoa. Laaditaan toimintaohjelman väliarviointi. Jatketaan ammattilaisten kouluttamista ja tietoisuuden lisäämistä FGM-teemoista, parannetaan ilmiön tunnistamista ja siihen puuttumista, lisätään yhteistyötä yhteisöjen kanssa. 5.9.2024 hyväksyttyyn valtioneuvoston toimenpideohjelmaan rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sisältyy toimenpide ammattilaisten kouluttamisesta ja tietoisuuden lisäämisestä kunniaan liittyvän väkivallan ehkäisystä. Lisäksi parannetaan ilmiön tunnistamista ja siihen puuttumista sekä lisätään yhteistyötä yhteisöjen kanssa ja vahvistetaan Etnisten suhteiden neuvottelukunnan roolia tietoisuuden lisäämisessä. Toimenpidettä toteuttaa TEM, OM, STM, SM ja ETNO vuosina 2024–2027

Aikataulu: toimintaohjelman väliarviointi julkaistaan vuonna 2024. Muu työ jatkuu 2024–2027.

Vastuutahot: Päävastuu STM ja THL.

Toimenpide 31. Hallitus on sitoutunut ottamaan käyttöön tarvittavat keinot nuoriso- ja jengirikollisuuden määrätietoiseksi torjumiseksi ja vähentämiseksi. Ongelman ratkaisemiseksi hallitus toteuttaa laajan joukon sekä kovia että pehmeitä toimenpiteitä. Ilmiöön puuttuminen vaatii moniammatillista otetta. Muutokseen otetaan mukaan koko yhteiskunta, lähtien kotien ja vanhempien kasvatustuusta sekä syrjäytymisen ja syrjinnän vastaisesta työstä aina kotoutumis- ja maahanmuuttopolitiikkaan saakka. Hallitus laatii vuoden 2023 loppuun mennessä laajan toimenpideohjelman, jolla katkaistaan nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen Suomessa.

Toimeenpano: Hallitus hyväksyi 25.4.2024 periaatepäätöksen poikkihallinnollisesta toimenpideohjelmasta, jolla ehkäistään ja torjutaan nuoriso- ja jengirikollisuutta. Ohjelma sisältää yhteensä 43 toimenpidettä nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi, rikoskierteen katkaisemiseksi, rikosten selvittämiseksi, rikosvastuun toteuttamiseksi ja rangaistusten kiristämiseksi. Ohjelmassa tunnistetaan, että lisäpanostuksia tarvitaan esimerkiksi maahanmuuttajaperheissä kotona lapsiaan hoitavien vanhempien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseen.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus varmistaa kotoutumisen mahdollisuuksia lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi (toimenpiteet kohdassa 3.1.). Olennaisia ovat myös hallitusohjelman mukaiset lisäpanostukset kotona lapsia hoitavien vanhempien kotoutumiseen (toimenpiteet 8, 9 ja 15) ja maahanmuuttajataustaisten lasten koulutukseen, varhaiskasvatukseen ja muuhun tukeen (toimenpiteet 17–19). Toimenpideohjelman täytäntöönpano on käynnissä. Kukin ministeriö ja

viranomaisen vastaa toimialalleen kuuluvien toimenpiteiden valmistelusta ja toteutuksesta. Myös kunnilla, hyvinvointialueilla ja järjestöillä on tärkeä rooli rikollisuuden ehkäisemisessä ja rikoskierteiden katkaisemisessa. Ohjelman toimeenpääntöön on suunnattu rahoitusta 2 miljoonaa euroa vuosittain.

Aikataulu: ohjelma valmistui huhtikuussa 2024.

Vastuutahot: päävastuu OM, osavastuu: SM, STM, OKM, TEM

3.9 Kehitetään työelämän vastaanottavuutta

Toimenpide 32. Työelämän vastaanottokyvykkyyttä vahvistetaan niin, että esim. osatyökykyisten, maahanmuuttajien, ikääntyneiden sekä matalan koulutustason tehtävissä toimivien henkilöiden työllistyminen paranee. Tarvittavat toimet selvitetään ja laaditaan kehittämisohjelma.

Työelämässä aliedustettujen ryhmien, kuten vammaisten, romanien, eri maahanmuuttajaryhmien ja maahanmuuttajanaisten, työelämään osallistumisen lisäämiseksi toteutetaan toimintaohjelma.

Hallitus selvittää eri eurooppalaisissa maissa käytössä olevia malleja haastavasti työllistyvien palkkaamisen tukemiseksi.

Toimeenpääntö: Kirjausten toteuttamiseksi on asetettu työryhmä, jossa mukana ovat mm. ministeriöt, työmarkkinajärjestöt, järjestöt, kunnat ja hyvinvointialueet. Työryhmä valmistelee selvitykset työelämän vastaanottokyvykkyyttä vahvistavista toimista sekä eri eurooppalaisissa maissa käytössä olevista malleista haastavasti työllistyvien palkkaamisen tukemiseksi, kokoaa yhteen aiemmin toteutettujen samaan teemaan liittyvien toimintaohjelmien ja hankkeiden sekä niiden arviointien tulokset, valmistelee toimintaohjelman vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien ryhmien työelämään osallistumisen lisäämiseksi ja seuraa ohjelman toteutusta, arvioi mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita ko. kohderyhmän työllistymisen edistämiseksi sekä toteuttaa muita mahdollisia työryhmän tavoitteita edistäviä tehtäviä.

Aikataulu: Ohjelman valmistelun tueksi asetettiin työryhmä maaliskuussa 2024.

Työryhmän toimikausi on 1.4.2024–31.3.2027. Selvitystyö ja ohjelman valmistelu ovat käynnistyneet vuonna 2024.

Vastuutahot: Päävastuu TEM.

4 Seuranta

Valtion kotoutumisohjelmalle asetetaan keskeiset seurantamittarit, joiden avulla seurataan työllistymistä, koulutustasoa, kielitaitoa, sosiaalietuuksien käyttöä sekä muita ohjelman tavoitteita, ml. kotoutuminen ruotsiksi.

Työllisyys

- Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste (%)
- Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyysaste (%)
- Ulkomailla syntyneiden ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste taustamaaryhmän mukaan (%)
- Kansainvälistä suojelua saavien työllisyysaste (%), jos se saadaan seurantaan.
- Tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten työllisyysaste (%)
- Työllistyneiden osuus 1/3/5 vuotta työllisyyspalveluiden asiakkaaksi ilmoittautumisen jälkeen (tieto saatavissa vuodesta 2026)
- Osallistumisaste: työvoimaan kuuluvien osuus ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista työkäisistä sukupuolen mukaan (%)

Koulutus ja kielitaito

- Ulkomailla syntyneistä ulkomaalaistaustaisista vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus (%)
- Suomen tai ruotsin kielen taidon kehittyminen (päättötestauksen tulokset. Tiedonkeruu vuoden 2025 tiedoista lähtien)

Tulosiirrot

- Ulkomaalaistaustaisten keskimääräiset nettotulonsiirrot (yli 15-vuotiaat) (€). Lisäksi kotoutumistuen, toimeentulotuen, työmarkkinatuen, ansio- ja peruspäivärahan käyttö.

- Perustoimeentulotuen perusosan alentamisten lukumäärä.
- Työmarkkinatuen saajalle palveluihin liittyvien laiminlyöntien takia asetettujen työttömyysturvaseuraamusten määrä.

Kotoutumissuunnitelman mukaiset palvelut

- Kotoutumissuunnitelman mukaisiin palveluihin osallistuvien naisten määrä (lkm)
- Kotoutumissuunnitelman mukaisiin palveluihin osallistuvien työvoiman ulkopuolella olevien naisten määrä (lkm)
- Kotoutumissuunnitelman mukaisiin palveluihin osallistumisen keskimääräinen aika
- Työllistyneiden osuus 1/3/5 vuotta kotoutumissuunnitelman mukaisiin palveluihin osallistumisen jälkeen (tieto saatavissa vuodesta 2026)
- Tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten osallistuminen kotoutumissuunnitelman mukaisiin palveluihin

Lapset

- Ulkomaista syntyperää olevien lasten lukumäärä varhaiskasvatuksessa
- 1–6-vuotiaiden varhaiskasvatuksessa olevien vieraskielisten lasten osuus samanikäisistä vieraskielisistä

Kotoutuminen ruotsiksi

- Pakolaisten neuvotellut kuntasijoituspaikat (lkm), ml. kuntapaikat ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa
- Ruotsiksi kotoutuneiden määrä

5 Valmistautuminen työvoimapalvelu- ja kotoutumislain uudistuksiin sekä kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet

Valtion kotoutumisen edistämishjelman voimassaoloaikana 1.1.2025 tulee voimaan uusi kotoutumisen edistämisestä annettu laki (681/2023), joka kumoaa voimassa olevan, samannimisen lain. Samaan aikaan myös työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille.

Vuonna 2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti valtion kotoutumisen edistämishjelmassa otetaan huomioon kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden edistäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetut työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet sekä kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet.

Valtion kotoutumisen edistämishjelma yhteen sovitetaan edellä mainittuja uudistuksia tukevan TE24- ja KOTO24 -uudistusten toimeenpano-ohjelman kanssa.

5.1 Kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden edistäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla

Vuonna 2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti valtion kotoutumisen edistämishjelmassa otetaan huomioon kotoutumista edistävien palveluiden yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden edistäminen kunnissa ja hyvinvointialueilla.

KEHA-keskuksen tehtävänä on vuoden 2025 alussa voimaan tulevan kotoutumislain mukaan seurata ja arvioida kotoutumisen edistämisen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa sitä koskevaa tietoa. Kotoutuja-asiakkaiden seuranta sisältää sekä työnhakijat että ne työvoiman ulkopuolella olevat kotoutujat, joista saadaan tietoa valmisteilla olevan asiakastietojärjestelmän (KOTO-digi) kautta. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa työvoimapalveluiden käyttöön,

palveluprosessiin, resursseihin, odotusaikoihin, kielitaidon kehittymiseen sekä työllistymiseen. Kotoutumista edistävien työvoimapalveluiden vaikuttavuuden arviointia kehitetään osana muiden työllisyyspalvelujen vaikututtavuuden arviointia. Palveluiden jälkeisten tulemien tarkastelussa tullaan hyödyntämään tulorekisteriä.

Vuonna 2025 voimaan tulevan kotoutumislain toimeenpanoa varten on asetettu ohjausryhmä, jonka tehtävänä on muun muassa seurata ja tukea toimeenpanon valtakunnallista valmistelua. Ohjausryhmän toimikausi päättyy 31.5.2025. Uudistuksen toimeenpanoa tullaan seuraamaan myös ministeriöiden välisessä kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmässä.

5.2 Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetut työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet

Vuonna 2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti valtion kotoutumisohjelmassa tulee huomioida työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet.

Valtioneuvosto vahvistaa työllisyyden edistämisen valtakunnalliset tavoitteet kerran hallituskaudessa. Tavoitteiden valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö tukenaan erikseen nimitettävä neuvottelukunta. Työvoimapalvelujen tilasta laaditaan selvitys kerran hallituskaudessa. Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa ja arvioi tavoitteiden toteutumista vuosittain. Tietopohjan kokoamisesta vastaa KEHA-keskus. Tavoitteet ja selvitys koskevat myös työvoimapalveluiden asiakkaina olevia kotoutujia sekä näille tarjottuja kotoutumisen edistämisen palveluita. Valtakunnalliset työllisyyden hoidon tavoitteet ovat luonteeltaan strategisen tason tavoitteita ja ne hyväksytään ensimmäisen kerran valtioneuvoston yleisistunnossa joulukuussa 2024.

5.3 Kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet

Vuonna 2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti valtion kotoutumisohjelmassa otetaan huomioon kuntaan ohjaamisen valtakunnalliset tavoitteet.

Vuoden 2025 alusta lukien työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kuntaan ohjaamisen valtakunnallisesta suunnittelusta ja kehittämisestä sekä valtakunnallisten kuntapaikkatavoitteiden asettamisesta ELY-keskusten toimialueille vuosittain.

Kokonaiskuntapaikkatarve pohjautuu sisäministeriön arvioihin turvapaikkamenettelyssä sekä tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saavien henkilöiden määrästä sekä vuotuisen pakolaiskiintiön.

ELY-keskus vastaa kuntaan ohjaamisen alueellisesta suunnittelusta, jota se tekee yhteistyössä kuntien, hyvinvointialueiden, Maahanmuuttoviraston ja alueella sijaitsevien vastaanottokeskusten, perheryhmäkotien ja muiden kuntaan ohjaamisen kannalta keskeisten viranomaisten sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. ELY-keskus sopii alueensa kuntien kanssa kuntapaikoista ja tukee alueellaan kuntia ja hyvinvointialueita vastaanottoon varautumisessa. Kuntapaikkoja neuvotellaan myös ruotsin- ja kaksikielisistä kunnista.

ELY-keskusten ja kuntien välisiin sopimuksiin perustuvan kuntaan ohjaamisen kohderyhmää ovat kiintiöpakolaiset ja alaikäiset ilman huoltajaa tulleet sekä muut haavoittuvat ryhmät. Tarvittaessa kuntapaikalle voidaan ohjata myös muita henkilöitä. Suurin osa muista vastaanottokeskuksissa oleskeluluvan saaneista henkilöistä muuttaa kuntaan itsenäisesti. Maahanmuuttovirasto tukee vastaanottokeskuksesta itsenäisesti kuntaan siirtyviä mm. asunnon löytämisessä ja asettautumisen edistämässä.

Kunnille ja hyvinvointialueille korvataan kotoutumislain mukaisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Kotoutumislain perusteella maksettavien korvausten lisäksi kuntia ja hyvinvointialueita tuetaan Euroopan komission Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) uudelleensijoittamisen erillismäärärahalta rahoitettavilla lisätuilla. Työ- ja elinkeinoministeriö hallinnoi uudelleensijoittamisen erillismäärärahaa vuosina 2022–2027 toteuttavan Pakolaisten kuntiin ohjaamisen ja kotoutumisen tuen toimintaohjelman kautta.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-722-9

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi